

HRVATSKA RIEČ

PREDPLATA: Za ŠIBENIK I AUSTRO-UGARSKU sa dostavom u kuću mjesечно K 1-25, godišnje K 15—. Za INOZEMSTVO K 23—. Plativo i utuživo u Šibeniku.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

God. X.

OBRAĆUN.

Piše Dr. M. Drinković.

XIII. Sve što se zviba sledi posve dosljedno uzrocima. U glavnom radilo se i radi se o tomu da se umiesi austrijsko-klerikalna stranka iz onih živalja, koji se pokazuju pouzdani i koji su pod plaštem vjere i brze vladine većine nagrulni u stranku.

To je kvasac, a potrebito brašno odnosno tisto imalo se dobiti prevlašću tih elemenata nad nezavisnim i slobodoumnim. Ta prevlast vuče onda za sobom svjetinu.... Misle ti mudraci.

I zbilja, njeni, koji su od onog kvasca „pouzdanih“ nazirali, nakon što je zanos prešao, a nadošlo svakdanje računanje, kao da su se priklonili špekulaciji vladinog tutorstva; drugi koji su nas lvalili, da smo našim držanjem spasili čast stranke — jer da bi se drugačije bilo izgubilo sve pa i čast — na te pohvale kao da zaboraviše kada nije trebalo; treći koji su uprav rezali na služičke izrade konfidenata, danas kao da na iste i ne misle — vele — iz stranačkih obzira itd.

Bez dvojbe između svih tih imaih koji se radi neupućenosti i prirodne tromosti (sila inercije) ne znaju odlučiti na što ih prilike upišuju, ali imaih koji su se onom kvascu priklonili jer vide i čute, pa su i pripravni „trpli“ najnoviji kurs u najnovijoj službenoj stranci.

Nije tomu davno — bilo je to pred koji mjesec — da je mene gosp. Prodan uvjeravao, kako ćemo se riešiti svih onih konfidenata c. k. vlade, kada sam mu se tužio, da stranka prava podliega njihovim intrigam. Pak?

Kako se svega toga stranka riešila, najboljim je dokazom okolnost da su danas u upravi stranke prava u Dalmaciji u većini uprav oni konfidenti c. k. poglavarskog i c. k. namjestništva koji svojim djelovanjem pokazaše, da im je do „otčinske“ više nego do narodne politike, uprav oni koji su svojim „radom“ bili predmetom občega prezira; u jednu rieč oni koji i danas nisu nego denuncijanti i orudje c. k. vlade.

Da i nema drugih, to bi bio neoboriv dokaz, kako služništvo uspeva — što je inače posve prirodno u modernoj nadasev policijskoj državi, koja se briga da ima i svojih stranaka i svojih konfidenata u raznim strankama, osobito na periferiji države.

Uzrok, zašto bi se pod imenom stranke prava, mi i drugi nezavisni morali naći u tom sumljivom društvu i pod još sumljivijim tutorstvom, leži, po raznim izjavama koje sam čuo i po enjucijaci onog skupa u Zagrebu, tobože u očuvanju hrvatskog imena, hrvatske narodne individualnosti i hrvatskoga prava, hrvatske kulture....

Pod izlikom tih zvučnih fraza mi bi se moralni pokrovati najnovijem crno-žutom pravaštvu, okrijepljenim auličnim kataličanstvom.

Kako će drugi mi ne znamo, ali nas tamo nema ni za to što te prazne fraze ne mogu podnjeti kritike.

Jer evo, po službenoj stranci prava proglašeno je njejakovo narodno jedinstvo Hrvata i Slovenaca i taj narod se prozvalo „hrvatsko-slovenskim narodom“ bez straha za hrvatsku individualnost. To se učinilo premda su Slovenci, brojeći oko 1 i 1/2 milijuna, dobrim dijelom izpremješani sa Njemcima i Talijanima i sa svim da bi do podpunog — obziru na dobar dio Slovaca — političkog jedinstva toga „hrvatsko-slovenskog“ naroda moglo doći samo nakon pobjedosnog našeg rata sa Njemackom i valjda Italijom ili barem nakon svladane pobune austrijskih Niemaca.

Reći će se dakle da je to jedinstvo više platoničkog značenja, i da praktično znači samo medjusobno podpomaganje u bečkom parlamentu. [Tako sam i ja mislio, ali i uvidio što ta pomoć znači i mora značiti čim se to tobožnje jedinstvo odnosi ne na slovenski narod nego na samu stranku gosp. Šušteršića....]

Naprotiv, vele, da posve drugačije stoji sa Srbima, jer da bi jedinstvo s njima — koje mi zastupamo — bilo nami Hrvatima ubitacno, pogibeljne od.... obstojećeg — ja ću nazvat stvar svojim imenom — političkog jedinstva sa gospodrućim narodima u Austro-Ugarskoj, premda naš narod u toni današnjem jedinstvu ne računa nego koliko sluga prema gospodaru.

Ne obaziruć se na nesmisao ove tvrdnje, opažam da „pravaši“ koji tako misle ne znaju, da je i utežljitelj stranke prava ne samo priznavao jedinstveni narod nego i potrebu jedinstvene političke individualnosti naroda hrvatskoga i srpskoga imena.*

* Ovdje ne mogu a da ne prenesem što sam još 22. travnja 1912. (v. „Hrvatska Rieč“ br. 815) bio iznio o mišljenju Ante Starčevića u pogledu jedinstva narodnoga:

„Za Starčevića naš narod je bio, jest i ostaje hrvatski, bez obzira na različita imena kojima se zove, bez obzira na različitu vjeropovijest ili granice raznih oblasti u prošlosti i sadašnjosti.

Evo njekoliko njegovih izreka:

„U Stefanu-Dušanu ugasi se posljednji trak prejasne hrvatske dinastie Nemanjića, koji kroz vekove i kroz kralje, vladaju iztočno-severnih pokrajina Hrvatske.“

„Miloš Kobilj pokaza se Hrvatom“, „jer je ranjen na razboju, među mrtvaci i ranjenici, sabav poslednju snagu, Murada ubio.“

„Hrvate Arbanske i Raške“ itd. spominje Starčević.

„Ako je ikada muž oružjem zasluzio prestolje, taj je muž Miloš Obrnjević veliki. Da bude Miloš živio tri tisuće godina nazad, njega bi haran narod bio među polubogove namestio.“

Izlazi u utorak, četvrtak i subotu

Telefon br. 81. — Čekovni račun 71.049

SIBENIK, subota 21. veljače 1914.

p 174/68

UPRAVA „Hrvatske Rieči“ nalazi se u „Hrvatskoj Tiskari“ — UREDNIĆTVO na obali br. 248. prizemno. — Tisk „Hrvatske Tiskare“ (Dr. Krstel i drug) Izdavatelj i odgovorni urednik Dr. MARKO JURISLAV DOMINIS.

OGLASI PO CIENNIKU.

Broj 907

Ne mjenja ništa na stvari, što je on cieli narod nazivao samo hrvatskim imenom, kao što ne mjenja ništa da je Vuk Karadžić nazivao cieli narod srbskim imenom, ili Gaj ilirskim, Andrija Kačić slovinskим, jer su to sve isti pojmovi jedinstva jednoga naroda.

Oni koji govorile o jedinstvenom narodu a jedinstvo mrze i pobijaju radi posebnih političkih historičkih državnih individualnosti ne razume stvar o kojoj govorile. U jedinstvenom narodu nještačkom imade blizu tridesetak država, koje su u jednom carstvu njemackom. Prema tomu i u našem narodu može biti i država Hrvatska i država Srbija i Tržava Crnogora. I opet bi ove mogle biti sjedinjene i onda kada narod u njima i ne bi bio jedan. Primjerom nam je Austro-Ugarska.

Mi Hrvati, dio tog jedinstvenog naroda, danas nemamo suverene države Hrvatske, jer kao narod, bez obzira da nismo ni administrativno ujedinjeni, ne razpolazimo ni svojom krvni, ni svojim novcem. Mi nemamo narodnog suvereniteta, nemamo ni suvereniteta kraljevstva, te dosljedno ni hrvatske prijestolnice, ni hrvatskoga prijestolja, ni hrvatske krune.

Mi istina imademo u jednom dielu naše domovine sačuvana naša hrvatska državna prava i kontinuitet makar u bitnostima i okrnjene države.

Stranka prava je utemeljena na to da hrvatski narod taj historički kontinuitet svoje države nastavi i proširi na sve svoje zemlje, te izvođi uzpostavu svoje države u podpunom obsegu rieči. Dakle mi, i ako smo dio jedinstvenog naroda, hoćemo da cio narod bude u uživanju podpune svoje samoodluke.

To je ono što je bilo glavno, uprav bitnost za stranku prava, dok je nisu pouzdani Bečki prostiurili.

Tumačilo se obstojeće zakone i prošle ugovore (nagodbu, zavjernice, izbor na Cetinu, pragmatičku sankciju) kako tko hoće, stalno je, da mi moramo naše historičko hrvatsko suverenstvo de facto tekar izvođiti, ako ćemo da ga uživamo, te da je hipokrizija ill obmana ako govorimo o stvarima koje se imaju izvođiti kao da već obstaje, a diplašto je misliti, da nam N. V. kralj ugarski ili N. V. cesar austrijski može dati više nego temeljni zakoni austro-ugarske monarhije dozvoljavaju.

To se ne bi moglo dogoditi, dok je vladar ustavan, nego tekar u kakvom uspjelom državnom udaru, revoluciji ili uslijed vanjskih katastrofalnih zapletaja, što sve ne može slijediti bez silnih potresa, u kojima bi mi kao narod morali izkazati potrebnu snagu za sebe.

Dakle hrvatsko državno suverenstvo ne može biti darovano, ni primljeno u dar, nego izvođeno i to ne po obstojećim zakonima, nego po međunarodnom pravu.

A sada, kako bi mogli izvođiti to suverenstvo u domaćoj gradjanskoj borbi sa dobrim dijelom naroda, koji se diči srpskim imenom? Kako bi mi mogli tražiti od tog diela naroda da radi za hrvatsku državu ako tvrdimo i zahtjevamo da on nije naš, da on nije sve jedno što i mi? Kako bi se mogli nadati, da će on raditi s nama, ako on ne bi uživao kao svoje sve ono što bi bilo u toj državi i naše i njegovo?

Sledi dakle i po sebi da bi hrvatski narod i hrvatskog i srpskog imena — i onda kada nebi bio jedinstvenim narodom — morao zajedničku političku radnju započeti i nastaviti s jedno-slavnog razloga što je na istom teritoriju i ima istu sudbinu, kao što ima istu prošlost i današnjost.

Pravo pak našega naroda i prirodno i historičko vezano je i uvjetovano je samo i jedino na obstanku naroda nosiocih tih prava, a ne na nikakav drugi državni organizam. To znači da narod hrvatski — dok god obстоje — može oživotvoriti svoje

„Čujemo da je knez Karagjorgjević svojega sina odgojio kako valja za naslednika na prestolje. Ako je to istina, on je time preveliku zaslugu stekao za svoju domovinu; dobro odgojen vladar preveliko je dobrobitstvo za narod“. (Ovo govorili Starčević o današnjem kralju Petru. Op. p.)

„Što žeka Srbiju ako Magjar ojači, što li ako se Švabia na iztok protegnje, to, sudimo, zna svakog razumjan.“

„Osim francuskoga i engleskoga prosvetljenja neima prosvetljenja u Europi. Da što, Slavosrbi znaju i za svabško prosvetljenje; ali oni znaju samo ono što drugi niko nezna.“

„Ni Srbijanom drugo neostaje nego, da se primi francuskoga ili engleskoga prosvetljenja, i da se okane barbarstva nosilo ono kriku koju mu drago.“

„Samo složna vlast Srbije može štograd, a vidjeniji muži Srbije mogu preminuti za Srbiju učiniti.“

Starčević zna i za crkvu hrvatsku „zapadnu i istočnu“, „a pučanstvo istočne crkve, većinom je starinsko pučanstvo hrvatsko, a i ostalo pretečilo se u Hrvate.“

„I u samoj Srbiji, onda kneževini, s narodnošću stoji sasvim kao i kod nas.“

„Rimljani Hrvatske ostavile dva spomenika rimštine, oba propala u zapadnoj, oba sačuvana u istočnoj crkvi. Prvi je spomenik: proglašivanje zaslužnih osoba za svetce, sasvim kako-no i starinski Rimljani proglašavaju za bogove. Tako štuje istočna crkva mnoge Nemance i druge vredne osobe. Neznam kako je sada, nu do nedavna, ona je nađevala i ime Zvonimira; a zapadna crkva nezna ni zaime muža koji je samo za nju poginuo. Drugi je spomenik: rimski sacra gentili t. j. svetkovina plemena (krstno ime). Grci, ne njihovi učenici neimadoše plemena, za to je ova svetkovina stegnuta samo na onoga, koji ju obslužava u časti svetaca, zaštitnika svoga“ (imendan).

„Kažu, i lako da istinu t. j. da je sv. Sava Nemanjić istočnu crkvu hrvatsku odcepio od patrijarke carigradskoga“.

I onda još dva tri izvadaka:

Starčević zna za „hrvatsko bilo pod pravim bilo pod srpskim imenom“ — — —

pravo u svim za to zgodnim obstojnostima i u svim mogućnostima, a ne samo u okviru, kako diplaši austrijanski tvrde.

Prema tomu, obzirom na prošlost, sadašnjost i budućnost, niti je opravданo da narod hrvatski bude vezan te služi komu poniznim robom i služnikom samo da mu se dozvoli milostivo životari pod tudjinskim gospodarstvom, niti je pametno da iz istog razloga bude sa svim narodima i sunarodnjacima koji ga okružuju u neprijateljstvu. Takav luksus nemože sebi dozvoliti niti velika Engleska, a za onakovo služništvo mogu biti samo diplaši.

Ali Srbija! Ali Srbstvo! Ta diplaška austrijanska strašila!....

Premda se u današnjim prilikama ne može ni govoriti o zajedničkom političkom djelovanju sa Srbima kraljevine Srbije, ipak neka mi je dozvoljeno predpostaviti baš ono stanje, radi kojeg bi mi Hrvati tobože morali se zalagati kao austrijansko sredstvo, a sve od straha da ne izgubimo narodno svoje ime, povjestačku svoju individualnost.

Predpostavimo za čas da je Hrvatska darovana u miraz kojem srbijskom kraljeviju ili da je bilo s čega ustupljena kraljevini Srbiji, kao što je bila Dalmacija i jedan dio Banovine — „Ilirija“ — Napoleonu; predpostavimo da je Hrvatska prodana Srbiji, kao što je Ljudevit napuljski bio prodao jedan dio Međimuru; predpostavimo da ta Srbija, nikakovim ugovorom vezana, hoće da cielom narodu nametne srbsko ime, srbsko državljanstvo, da hoće iz svih sila da uništi i hrvatsko ime i historičku hrvatsku individualnost.

I u tom slučaju, i u toj Srbiji živio bi historički narod hrvatski, pa bi osim današnjih diplaša, koji bi bili pokorni, svaki drugi Hrvat htio da bude isto tako slobodan kao i svaki Srb. Ti Hrvati ne bi htjeli biti u odnošaju sluga, nego ravnopravni u imenu i u svim gradjanskim i državnim pravima — pa i u vjeri sigurno više nego današnji branici auličnog katoličanstva, koji bi po svojim prilicima postali pokorne sluge državne vlasti, kao što su i danas.

Očito je, da bi u takovoj silovitoj Srbiji nastala užasna unutarnja borba. Ciela država ne bi imala nikakove snage: jedna polovica naroda, ona hrvatskog imena i katoličke vjere, da se obrani od sile, organizirala bi se ne samo politički nego i konfessionalno i ne bi se dala učiti od druge polovice. nebi htjela izgubiti svoju historičku, vjekovitu individualnost.

Ta i takova država — kad bi u sili ustreljala — ne bi po današnjim ustavnim načelima u obče mogla obstojati uz tolike susjede koji vrebaju. I ona bi se moralna radi sebe, radi svojeg obstanka, občim sporazumom, razdieliti u prirodne historičke tvorevine, u Hrvatsku i Srbiju, u dve sjedinjene države jedinstvenog naroda. To jedinstvo da bude trajno i čvrsto ne bi trebalo nego jedinstvenu vojsku, jedinstvenu carinu, jedinstveno vanjsko predstavništvo.... i jedinstvenog, pa makar i dvim krunam okrujenog, vladara.

Uz jednaka prava i jednake dužnosti, ta bi država jedinstvenog a dvoimenog naroda i dvoimenog državnog organizma bila veoma moćna, a svakako jedna od najljepših i najšretnijih u Evropi.

A Hrvati koji bi se za to zalagali, što bi bili drugo nego pravaši? Što bi drugo radili nego ono, što je svim velikim ljudima, koliko sa Srbske tolik

Naravno, o tomu se danas ne radi, a naveo sam samo kao primjer, da dokažem, kako je neistinu uztvrdio onaj skup u Zagrebu, kad je izrekao što sam u početku naveo, a samo za to jer nismo htjeli služiti orudjem austrijskim prohtjevima pod firmom „pravaštva“.

Ono što je onaj skup izrekao, rekao je meni davno prije Dr. I. Šušterić, međtar svih njemu pokornih „pravaša“, kad mi je predbacio, da ja postupam, kako sam u Beču i Ljubljani postupao, radi Srba.

Kad sam mu odgovorio da radim tako jer sam i previše pravaš, htio sam kazati, da okvirski u njegovom smislu ne bi htio biti nikada. To mogu biti u hrvatskom narodu njegovi konfidenti, to može biti **bečka** stranka prava, ali to ne može biti hotimice ni narod hrvatski ni nijedan nezavisni Hrvat.

Podpuno u skladu sa svojim međstrom diplaši po Dalmaciji pripovedaju da smo Dr. Krstelj i ja postali Srbi... Pače konfident c. k. Namjesništva, inače danas nadahnitelj uprave službeno stranke prava u Dalmaciji, želeći da se dodovori gosp. Dr. V. Ivčeviću, ovomu se lanske godine u Beču ponizno nakon 2 godine približio i: „Znate jednu novost, Drinković je postao Srbin!“...

Jest, kakav sam Srbin izkazao sam u ovim člancima. A kad bi me tko upitao, dali sam Jugoslaven, Srbo-Hrvat, Srbin pa i Hrvat ili čak pravaš u onom austrijskom smislu, kako su konfidenti c. k. vlade i kako to hoće gosp. Dr. I. Šušterić i, sudeći po većini današnje uprave, službeno stranka prava, odgovorio bi da nisam i da će raditi koliko budem mogao da ni drugi ne bude. A to će činiti, jer ne marim i neću da budem orudjem proti časti, ponosu i koristi jedinstvenog naroda, bilo srbskog bilo hrvatskog imena.

Prije, kada se Austro-Ugarska mogla nadati proširenju svojih granica do Soluna, nije bila nikakva vеleizdaja raditi za austrijsko jugoslavenstvo, srbo-hrvatstvo, pače i srbstvo, nego je za to radio i Beč usred Beograda, a usred Zagreba su pravaši bili tamačeni....

Od nekoliko godina, a osobito nakon pripojenja Bosne i Hercegovine, te posjeće slavodobića srbskog oružja, kad se Austrija moralu zadovoljiti mirovanjem i silnim troškom, program **okvira** postao je veoma drag, kažu, svejedno c. k. poglavarama kao i aulično-katoličkim biskupima....

Taj program je zadnjih godina obširno i veoma često tumačen u svim onim novinama koje slove kao politička glasila višokih svećeničkih krugova.

Po tom tumačenju, taj program znači za njih, a i za službenu stranku prava, koja se preko većine svojih uprava s njima istovjetuje, u svim prilikama i bezuvjetno pokornost i vjernu službu okviru monarhije....

Dakle uprav samo ono što je nejekoč imalo značiti austrijsko jugoslavenstvo: **sredstvo za austrijsko gospodstvo** — kako ono navještaše pred balkanskim ratom Dr. I. Šušterić.

To je i naravno, jer logično, politika okvira ne može biti nego **sužanjska vrtnja u krugu**, te i kad bi bila iskrena i narodna, kao što nije, predstavlja socioložku nemogućnost, uprav nesmisao politički, da Hrvati, u svadnji i neprijateljstvu sa okolišnim susjedima i u nepomirljivosti sa dobrom trećinom sunarodnjaka u kući, oživotvore svoju nezavisnu državu.

Taj nesmisao, ako je moguće, još više se povećava do-

sljednjim provadjanjem te okvirske politike. Buduć nemoguće da narod tim i takovim sredstvima izvođi što programatički ti austrijski diplaši tobože traže, ne ostaje nego proglašiti, da će sama Austro-Ugarska nijima dati slobodnu državu na tanjur i to za učinjenu službu proti dobrom dielu svoga naroda. A to ne znači nego: lišiti se svega da dobiješ sve i to od onoga koji ti to sve nebi dao nikada, osim ako ga jačom silom od njega na to prisiliš.

A čim i kako mogu bezuvjetni okviraši prisiliti vlastodržce, u obče sustav austro-ugarske monarhije i njezinu moć?

Zar bezuvjetnom službom, zar legionarištvom i jelačićevštinom proti srbskoj pogibelji? Proti Srbiji?

Ali ako je tako, ako bi Austro-Ugarska bila prisiljena, da dade Hrvatima što je njihovo radi srbske pogibelji, za to lakše što bi mogla biti na to prisiljena od jakih država na njezinom jugu, očito je da bi uprav diplaši morali moliti Boga za slavu i moć Srbije... jer jedino ako ta država bude jaka i moćna mogli bi se barem nadati, da će valjda — — i u okviru — — moći dobiti što programatički traže.

Naravno, da diplaši moždani nemogu shvatiti historičku istinu, da Austrija ne daje nego kada je prisiljena; a i kada bi oni mogli to shvatiti, ne bi smjeli nego i nadalje poživinčavati narod bezuvjetnim služništвом, samo da kamarišta u času potrebe ne bude trebala imati brige o bezuvjetno pokornim Hrvatima....

Na utjehu službeno stranke to poživinčavanje napreduje: „dični sinovi još dičnijih otaca“ imadu danas u Dalmaciji toliko razbora i junaštva, da se javno kote služništвom kao i svi ostali detektivi, a ono malo nezavisnoga duha što još ima šalju u Srbiju....

Ovo su činjenice koje se doživljavaju, pak govorilo se u stražnjačkim saobćenjima što mu drago, veliki je grieħ proti narodu i nezavisnoj njegovoj politici onaj pokret, koji se tako ustrojno god. 1912. i 1913. provadja na račun stranke prava a pod sifrom čistoga hrvatstva i katoličanstva, jer je u istinu bio i jest uperen proti samom narodu, a na korist vuka — kako kaže A. Starčević — skrhanih zuba, koji bi nas sve podavio ako mu zubi opet narastu.

Da zubi vuku opet narastu trudi se i onaj skup što se još danas zove v. u. str. pr.

Ako ljudi, koji taj skup sačinjavaju, to ne uvidjaju ni danas, ja im ne mogu pomoći, ali opet, što se mene tiče, ja se na taj „trud“ neću dati ni sada ni kašnje pa makar v. u. str. p. — ta moja tvorevina — imala za svoga očuha ne jednoga nego stotinu Šušterića i ostalih „dičnih i čeličnih“ — — —

Kako sam pokazao, bilo nas je koji smo to zlo htjeli spriječiti, koji smo se proti svemu tomu digli; a jer smo dosljedno ustrajali, razglašeni smo bezvjercima, premda nismo nikada ustali proti vjeri; odmetnicima hrvatskoga prava, narodnosti itd. premda se za to zalažemo u najizloženijim redovima; neprijateljima monarhije, premda naše hrvatstvo nije vezano ni na njezinu prijateljstvo ni neprijateljstvo, nego je absolutno nezavisno i bez drugih veza osim onih koje su u samom hrvatstvu: narodu sam...

Nego s druge strane ima i veoma utješljivih znakova i takovih radi kojih možemo biti ponosni: istina krči sebi puteve i osvaja sve što je boljega u narodu — — —

To rješenje c. k. vlasti ja sam objavio članovima koji su došli na skupštinu dne 1/2. Skupština se nije držala.

Istoga dana na temelju spomenutog zapisnika uprave i točno prema pravilniku i rješenju c. k. poglavara, ja sam istom predao podnesak sa podpisima kako pravilnik zahtijevana za skupštinu dne 12/2.

Dakle traženi rok od 10 dana je sачuvan.

Ali sada dolazi dična rada Vaših organa u potpunom sjaju.

Na gornju moju prijavu primio sam poslije svih gori imenovanih šikaniranja slijedeći spis gosp. Callebicha:

„C. K. Kotarsko Poglavarstvo
Šibenik, dne 9. Veljače 1914.
Br. 3163 ex 1914.

Gospodinu
Dr. Mati Drinkoviću

u
ŠIBENIKU.

Polag prijave prikazane dne 31 ovoga mjeseca ovom C. K. Kotarskom Poglavarstvu, bila je dne 31. Siječnja tek. god. obdržana na 11 sati u jutru u prostorijama društva „Hrvatski Sokol“ uz predsjedanje podpredsjednika Don Grga Tambače glavnog skupština društva „Hrvatska Čitaonica“.

Ovo C. K. Kotarsko Poglavarstvo ne uvigla temeljnih razloga, skojbi bi u vršnju državnog nadzora nad društvinama imalo da prigovori zakonitosti navedene skupštine, jer je ta skupština bila prijavljena pisućemu u zakonito vrijeme u smislu §. 15 zak. 15/11 1867. d. z. l. br. 134 te je dočićna prijava i sa formalnog eledišta redovita, jer potpisana od Vašeg Gospodarstva kako ondašnjeg predsjednika i Dr. Skočića kao tajnika u smislu §. 12. društvenog pravilnika.

Premda tome nije politička oblast pozvana, da presudi o zakonitosti izbora, obavljениh na gorinavedenoj skupštini.

Pošto je dnevni red za skupštinu, od Vas prijavljena za dan 12 ovog mjeseca ovog mjeseca onaj te isti, te je bio prijavljen za skupštinu uređenju za 31. Siječnja o. g. obdržanje skupštine sazvane za dan 12 o. m. jest bezpredmetno,

Vidiv pak, da obzirom na goreistaknute činjenice, Vaše Gospodarstvo sada nebi bilo više predsjednikom, niti gosp. Dr. Skočić tajnikom navedenog društva, radi česa se Vaša prijava od 1 o. m. ne može smatrati sa formalnog gledišta redovita po § 12 društvenog pravilnika;

Ovo Kotarsko Poglavarstvo nije u stanju primiti na znanje navedenu Vašu prijavu.

Po tome se u smislu § 21 zakona 15 studenoga 1867. d. z. l. br. 134 zabranjuje obdržanje skupštine ugovoru.

Proti ovoj odluci, možete se uteći putem pisućega c. k. Namjesništva u roku od 14 dana, brojeći od dana suslijednog onome uručenja ove odluke.

C. K. Namjesništveni Savjetnik
Callebich s. r."

Jasna je igra. I traženi rok od 10 dana i dozvola odgode i raspust skupštine, i to božnja službeno zabranu obdržavanja skupštine, to je sve bila milost c. k. vlasti svojim službenicima!

Gospodine Namjesniče! Cijenim da ova kovačice mogu poduzimati Vami podredjeni službenici samo za to, jer isti znaju da Vam tako ugadjaju.

Radi mnogo razloga i ja se veselim što su vaši organi prisiljeni na takovo postupanje, a ovo moje pismo možete shvatiti i kao utok proti tom postupanju, ali i samokao dokaz kako se snosi hvaljena nepristranost Vaši i Vaših podčinjenih.

Vaše Gospodarstvo će shvatiti da rješenje gosp. Callebicha nisam kao predsjednik Hrvatske Čitaonice mogao uzeti do znanja, nego da je zakonito sazvana skupština bila dne 12. Veljače redovito obdržana, a Vam je slobodno u Vašoj nepristranosti narediti c. k. poglavarstvu u Šibeniku da ne prizna zakonito izabranu upravu, koja mu je već kao takova najavljena.

Šibenik 13/2 1914.

Dr. M. Drinković
kao predsjednik „H. Čitaonice“
i sazivač skupštine.

A sada prepustamo sud svima onima koji mogu suditi što ovakvim postupanjem hoće i tražiti c. k. političku vlast, koju u Šibeniku predstavlja gosp. Callebich, a u Zadru gosp. grof Attems Marius.

Prinameno iz Zagreba i rado objelodanjujemo slijedeći članak:

„Prigodom stogodišnjice rodjenja velikoga našeg kulturnoga radnika, apostola jugoslavenske ideje, pjesnika filozofa Petra Petrovića Njegoša, i prigodom desetogodišnjice svog obstanka priređuje srbsko akademsko društvo „Njeguš“ u Zagrebu 1. marta o. g. (po novom) veliku proslavu uz sudjelovanje svih hrvatskih, srbskih i slovenačkih kulturnih društava.

„Njeguš“ već radi oviča nekoliko mjeseci u sporazumu sa svima našim društvinama u Zagrebu. Program proslave i njen zamašaj velik je i njen je značaj občenarodni, jugoslavenski, a uspjeh njen zavisi od odziva naše javnosti.

Sama svečanost razdijeljena je u tri dijela. Rano u jutro biće u crkvi svečani pomen na kome će govoriti poznati jugoslavenski propovjednik Dr. Nikola Velimirović. Iza toga biće svečana akademija na kojoj će sudjelovati prvi kulturni radnici sva našeg troimenog naroda kao Dr. Djuro Šurmin, Dr. Fran Ilešić i Pavle Popović. U veče biće zabava koju priređuju sva naša društva.

Važnost je i značaj čitave proslave, mislimo, ne treba posebno isticati, jer je svako danas uvjeren da su ovakve nacionalno-kulturne manifestacije silno potrebne. Naša braća na Balkanu zabavljeni su u danjem rano svojih herojskih sinova i nijesu mogla upriličiti ovaku rijetku slavu.

Dužnost je naša, ovamošnjeg naroda hrvatskog-srbskog i slovenačkog, da počažemo svoju kulturnu snagu i jednodušnost, svoju vitalnost koja nije manja od one naše braće.

Naše snažne i jedinstvene manifestacije uvek i na svakome mjestu potencirajuće samo našu vjeru u veliku narodnu budućnost, a biće i dobra opomena onima koji nas bagatelišu, i onima koji hoće o nama a bez nas da odlučuju.

Uspjeh čitave proslave a osobito njenoga občenarodnoga značaja zavisi od odziva naše javnosti. A ova je u ovo zadnje vrijeđe pokazala da u ovakim planinama, gdje se radi o jednoj velikoj i občenarodnoj manifestaciji, zna ostati na visini koja odgovara našem položaju i našoj lijepe budućnosti i kulturnoj ulozi.

PRIVREDA I TRGOVINA.

Jadranska Banka u Trstu. U bilačnoj sjednici Jadranske banke od 15. o. m. predložena je čista bilanca za godinu 1913., koja izkazuje čisti dobitak od Krune 690.463.43 (naprava K 680.246.22 u godini 1912). Upravno je vijeće Jadranske banke zaključilo, da se glavna skupština ima obdržati 22. ožujka o. g., te da se dionarima predloži isplata 6 i 1/4%, tne dividende (K 25 po dionicu kao prošle godine). Ukupni je promet u prošloj godini iznasio K 2,137,482.050.54, dok su pričuve narasle na K 780.000.

Trgovci, neprijatelji našeg jezika! Naše je gospodarstvo na niskom stupnju, industrija većinom u rukama tujinaca, a trgovina već u razvitku tiže ogromne pogreške — zla.... Mi mjesto našim ljudima, pružamo zarađe tujincima, našim gospodarskim i narodnim neprijateljima.

Mi nedamo našoj trgovčkoj omladini da zasluži kruh i da se stručno izobrazni tujinima, te da, vrativši se snabdjevena bogatim znanjem, služi na procvat naše trgovine.

Mi se zagrijavamo za gospodarsku neovisnost, a radimo sami protiv nje.

Da, naši trgovci, obrtnici i svi oni, koji su na žalost prisiljeni da namiruju svoje potrebe kod tujinaca, ti se s tim tujincem dopisuju u njegovom jeziku, otimajući na taj način kuh stolinama naših ljudi.

Kad naši trgovci kupujući robu od tujinaca donašaju njemu sama korist, zar nemaju i prava zahtijevati da s njima dopisuje i vodi račune, jedino na njihovom narodnom jeziku?

Ugleđajmo se u ostale narode; ugleđajmo se u Čehe!

Poslovljemo sve, od bankovnih preduzeća pa da zadnjeg potrošača, da se u vlastitom interesu, interesu svoje djece i svoga naroda, dopisuju sa tujincem, bio on tvorčić, trgovac, obrtnici ili bankir, jedino u svom narodnom jeziku i zahtijevaju odgovore, račune, pak i najmanje stvari isključivo u svom jeziku.

Do sada se molilo, da se poštije naš jezik u trgovini, ali na žalost bez uspjeha.

Od sada najodlučnije tražimo, da se našem jeziku dade dostojno mjesto u trgovini, inače ćemo

Trgovcima i obrtnicima. Trgovačko-obrtnička komora zagrebačka, razpravljajući u svojoj dne 27. siječnja 1914. održanoj redovitoj skupnoj sjednici o potrebi jednostavnosti trgovske prepiske, preporučuje domaćim trgovima i obrtnicima, da slediće primjer svojih drugova u naprednim zemljama, izbjegavaju u svojim poslovnim pismima upotrebu svih suvišnih fraza i izraza učivosti, jer bez potrebe i koristi oduzimaju vrieme te da umjesto toga posvećuju veću pažnju jezičnim pravilima u skladu sa stvarnom kratkoćom i bistrinom trgovčkog stilja. Tom prilikom izrazuje nadalje komora želju, da se kod određivanja naziva trgovčkih tvrdka napose onih dioničarskih družava bira što kraći tekst, te da se u trgovini u obče, a naročito u prepiscu i knjigovodstvu što više služe jezikom hrvatskim.

Od 20 prosinca 1913 do 20 veljače 1914.

Dva mjeseca „Hrvatska Rieč“ ne izlazi, a ipak se kroz to doba mnogo toga događalo radi čega nas prijatelji tiskali, da počmemo sa listom. Odgovarali smo: rieč je po sredini zadatu rieč ne krše ljudi!

Spor tiskara je riješen i mi izlazimo.

U ovo doba od dva mjeseca koliko toga! U našem gradu bila povorka Dr. Vice uprav 239 njih, a mi smo se čudili što nije svjetlu javljeno da ih je bilo na hiljadu. I Dr. Marušić je bio na čelu te povorke „vanka furešti“ i kažu nam da je Dr. Marušić govorio proti afaristima....

Naš komesarijatski odbor silno radi, gosp. od voštarnice, brat „Hrvatova“ prijatelja i sumišljenika, gosp. pok. Miće, pri sprovidima meće kanu.

Dr. Vice pita „što je istina?“ i odgovara: „(Dr. V. Iljadić). Zar ne da je liepto, a još ljepše, kad c. k. namjestništvo misli braći I. dati koncesiju za kinematograf. Tko bi rekao da se za takove malenkosti idje.... u komesarijat!

Gospoda diplaši diple sve u šesnaest. Bacili Dr. I. Krstelja i Dr. M. Drinkovića u tamnicu, pa eto. Sve sokolaše i Hrvate poslali u Srbiju, jer nisu htjeli s' njima kričati: mi smo austrijaci.

Pače, bili doveli u Šibenik i advokata onoga od „Flotten — Vereina“ inače velikog pravaša, a on liepo šutio.

„Hrvat“ organ Dr. M. Starčevića stao sve u šesnaest hvaliti Dr. A. Dulibića kao radikalnoga pravaša, čeličnog, dičnog i. t. d. pa završio „kakov otac, takov sin“ i „ne pada iver daleko od panja“.

Mi smo se toj pohvali u istini veoma veselili.

Uprava stranke prava u Dalmaciji ima rieč da diplaši nenadu nikakova posla sa..... no, i svečenici i fratri imadu tu rieč.... rieč. Diplaši kad nemogu kod sebe doma, ni nigdje, pošli su da plešu ondje gdje ih lani ne bi bio doveo ni gosp. Pappafava. Pače ovaj je b' o bacio anatemu lani.... ali ljetos. Ljetos je drugo. Gospodari C. K. Callebich!

Na drugom mjestu donosimo, kako naše diplaše štiti c. k. gosp. Callebich. Bože moj zašto i ne bi. On mora da putuje u Zadar zajedno sa svojim savjetnikom i detektivom.

Liepo društvo! Često idje do Namjestništva i tu maže i plače i plačljivo moli do 3 i 4 sata bez prestanka. Gosp. Don I. Prodan sjegurno tare ruke od veselja nad svojim drugom.

Občinski izbori u Šibeniku njega silno zabrinjuju, a mi se smijemo.

Jest, kad gledamo mizerije mi se smijemo, jer napokon Albanija dobiva vladara, Rusija silno naoružava. Rumunji pokazuju zube, Francuska i Engleska štite Grčku. Savez balkanski se opela obnavlja. Srbija se miri sa Bugarskom. Sveti otac papa zabranjuje ples „tango“, a hvali i preporučiva talijanski ples „furlana“. Izgleda da će biti velikih plesova i u međunarodnoj politici.

I mi se pripravljamo veselo na ples. Tanga nema, nema ni furlane, sve po starinsku, ali je ples sokolski, kakav još u Šibeniku nije bio. Jer su društvene prostore pretjesne, idje se plesati u Kazalištu, a večerati u Sokolani.

Sjegurno doći će nas nadzirati, dali je sve krščanski i po zakonima naše „majčice“, kakav odaslanik gosp. Callebicha.

Ne smeta, svet idje uprav onako kako mora, a nitko nije krib ţe se narodi vesele. U Šibeniku se c. k. vlast izkaziva mudrošću, pa tijera u laž onoga koji je govorio sinu: „vidit ćeš sine moj, kakavom malom mudrošću se vlada svjetom“. Jest, da je onaj velikan živio ovde

gdje mi, bio bi rekao, da je gosp. Callebich jedan od najspasobnijih na svijetu. Nije se ni čuditi, on je stup!

NAŠI DOPISI.

Imotski.

(Krème u imotskom kotaru) Imu tu preko 120 dozvoljenih a nedozvoljene se ne broje: od ovih zadnjih ima u samom odložku Podbablje 23.

Ali kao da sve to još nije dosta. Kao da nije dosta da se je lani potrošilo za piće u ovom kotaru kud i kamo više nego li što se je dobilo za otkup duhan!

Jure Lizatović p. Ivana zatražio je od ovog Poglavarstva krčmu na Procipu, na brdu, kud vodi prečac iz Krstatica u Imotski. Procip je udaljen od Krstatica 3 km.

Pošto je međutim Lizatović spremao što je potrebito da otvori krčmu ne na Procipu, kako je bio zatražio, već u samom selu, gdje već postoji druga krčma, a u neposrednoj blizini nedavno otvorene škole, zabrinuo se je župnik, koji je član ovdješnjeg društva za suzbijanje alkoholizma, te je nastojao da kod Poglavarstva osuđuti otvorene krčme u ugroženom Komšiluku i blizu ugrožene škole. Prosvođeno je, u istom pravcu, školski kolarski nadzornik. Mjestno društvo za suzbijanje alkoholizma uteklo se je, radi toga, i Na-mjestništvu i Poglavarstvu.

Ipak je Lizatović dobio krčmu, ne gdje je istu zatražio, naime na Procipu, već u Komšiluku, gdje već postoji javna krčma i u neposrednoj blizini škole! Jozo Budić, iz malog Sviba (Aržano), zatražio je krčmu. Mali Sib je neznačno mjesto, skup od kakvih trijekstak kuća, sa jednu 250 stanovnika, bez ikakva prometa. Budić je dobio krčmu i ako je Aržano, gdje ima već 5 dozvoljenih krčama, udaljeno od malog Sviba tek jedan sat!

Što to znači?

IZ GRADA I POKRAJINE.

Veliki ples Hrvatskog Sokola u Šibeniku obdržaje se večeras u injesnom pozorištu „Mazzoleni“, koje je za ovu prigodu upravo krasno i raskošno nakićeno. Za ovaj ples, najljepši i najveći uviek u sezoni, raslo je zanimanje u gradjanstvu od dana u dan, pa je stalno, da će uspjeti kao što do sad nije nijedan sokolski ples. Po običaju krenut će sokolska povorka iz družvenih prostorija gradom i obalom, predvognjem svojom sokolskom glazbom. Ples počinje u 8 1/2 sati. Večera će biti u družvenim prostorijama. Sutra po podne običajno vučenje lutrija. Potanji opis plesa doniet ćemo u narednom broju.

Občinski izbori, kako je poznato, raspisani su; određeni su dani za izbor svakog pojedinog tijela, ali sudeći po svemu, reč bi, da vlasta, koja je raspis naredila, ni najmanje se ne brine hoće li ta njezina naredba biti provedena. Još tri sedmice, nešto više, i rok će minuti, a kroz ove tri sedmice idemo da vidimo, kakove će se sve nove senzacije doživjeti.

Permanente izborne imenice po propisima obč. izbor. pravilnika od jučer su na občini izložene, ujedno s kazalima, u kojima su već naznačene promjene, koje će se svojedobno unijeti u imenice. Svaki ima pravo, da te promjene pregleda do 6. ožujka t. g. i da eventualno prikaže na obč. upravitelja tužbe ili utoke.

Glupa diplaška demonstracija. U svom nezatomivom bijesu i nagonu za osvetlju diplaška klika zamislila je do sad više odurnih prkosova protiv našeg Sokola, pa je mislila da će silno djelovati, što je na svakojake načine nagnala, da iz Sokola izagu svi oni, koji u tu kliku spadaju. Uslijed te rabote izišli su iz Sokola oni, koji već na Sokol bijahu i zaboravili, koji u nju nisu gotovo nikad ni zalazili i oni, koji su bili članovi, a članarne nisu plaćali. Takovih sokola bilo je lako pokupiti i na stotine, ali sokoli, koji znaju što je sokolstvo i sokolska dužnost, ne mogu za njima da žale ni samog trenutka. Neka takovih tamo diplašima za njihov budući „pravi sokol“ ili za njihov budući „Orao“. — Svaka plica svome jalui

Iz Sokola. Daje se ovijem do značaja članovima Hrvatskog Sokola, da u utorak 24 tek. priredjuje domaću zabavu sa večerom. Početak u 8 1/2 sati večer.

Uprrava.

Hrvatski Sokol u Betini. Dne 26/12 prošle godine obdržana je na uspomenu svečanosti prvog izlaza Betinskog Sokola u 9 sati jutrom služba Božja, a u 12 sati sokolski obuhvati okolo mjeseta sa pozdravom rodoljubnim mješćanicima. U 4 sata po podne četa Sokolova iz svoje družvene prostorije pošla je na seosku Plokatu, gdje je odabran odio Sokola pod vodstvom brata M. Bilića izvodio četiri sastava prostih vježba II. Svesokolskog sletela u Zagrebu na podpuno zadovoljstvo mnogobrojnih gledalaca, koji su vježbače odobravljaju nagradili. Na koncu vježba odpjevana je „Liepa naša“. U 7 sati večer bi priredjena zabava u Sokolskoj prostoriji, koja je lijepo uspjela te donela dobar prihod Sokolu. Napred Sokole Betinske?

Telefonski spoj Šibenik-Rijeka. Danom 6 t. m. otvoren je javnom prometu telefonski saobraćaj između Šibenske telefonske centrale i Rijeke i to putem Bosne-Hercegovine i Trsta. Pristojbina preko Bosne-Hercegovine jest 5 kr. 60 p., a preko Trsta 4 krune za obični razgovor od 3 časa. Za vrieme slabog prometa pripušteno je strankama izabrati jeftinije put Trsta, ili skuplje preko Bosne-Hercegovine, dočim za vrieme jakog prometa dozvoljeni su na pruzi preko Trsta samo žurni razgovori uz pridizanje trostrukih pristojbina (12 Kr.) a na pruzi preko Bosne također i obični razgovori uz pridizanje prostih pristojbina.

Majstorski tečajevi. Ć. k. graditeljska, zanalljska i umjetnička škola u Splitu (odio za promicanje obrta u Dalmaciji) priobuće da će Ć. k. Ured za promicanje obrta u Beču prirediti tekom ove godine majstorske tečajeve za postolare, krojače, elektro-instalatore, instalatore plina i vode, za krznare, tapetare, knjigovodje, sedlare, remenare, kolare, lakire i ličioce, drvojelce, klepäre, bravare, orudjare, galvanotehničare, postavljače munjovoda i za autogeno spašavanje kovina u uzornim radionama spomenuto Ć. k. zavodu u Splitu.

Upozorju se majstori i radnici ovih struka na ovu prigodu za usavršenje i upoznajte najmodernijih načina izradbe. Pohadjaoci ovih tečajeva primaju obično naknadu putnih troškova te uz to majstori 20 K te radnici 17 K sedmične podpore. Molba za poziv treba prikazati odmah. Za potanje obavijesti treba se obratiti spomenutom Ć. k. zavodu u Splitu.

„Hrvatska Čitaonica“ u Prvić-Šepurini. C. K. dalm. Namjesništvo, odlukom 25. studenoga t. g. br. VIII—3340, dozvolio je ustrojenje društva „Hrvatska Čitaonica“ sa sjedištem u Prvić-Šepurini, na osnovi pravilnika prikazanog u društvenog promicateljnog odbora, kojemu je pročelnik vredni, inače za ostvaranje ovog hrvatskog prosvjetnog društva veoma zauzeteni hrvat Ivan Mišurac, mjesni trgovac.

U koliko smo obavješteni, u društvo upisalo se je već preko 30 članova, sve sanih mješćana-težaka.

Društvo je održalo dne 1. siječnja 1914, prvu skupštinu, koja je u svrhu podpunog utemeljenja društva, bila redovitu društvenu upravu. Izabrani su: predsjednik Ivan Mišurac trgovac u mjestu, podpredsjednik Roko Vlahov glavar, tajnikom Makarije Skroza, blagajnikom Mate Skroza pok. Ivo ml., novinarom Benedikt Mišurac pok. Ivo, zamjenicima Andrija Čukrov Tomin, Joso Fantulin pok. Roka i Benedikt Vlahov Pe-

rina. Ovom najmladjem domaćem hrvatskom prosvjetnom društvu u širenju prave hrvatske-puške prosvjete u Prvić-Šepurini, inače tom pogledu do danas posve zapuštenom selu, želimo brzi najbolji uspjeh!

Vjenčanje. Prekosutra, u ponедjeljak, naš sumišljenik gosp. Petar Sekso vjenčaje se s dražesnom gospodnjicom Milom Matačić. Sretnom mlađom paru želimo od svega srca svako dobro i sreću. Živjeli!

Sanatorij dra. Račića u Spljetu. Gosp. prof. dr. Clairmont iz Beča bio je ovih dana u Spljetu Glasoviti kirurg nije imao rieči da će silno djelovati, što je na svakojake načine nagnala, da iz Sokola izagu svi oni, koji u tu kliku spadaju. Uslijed te rabote izišli su iz Sokola oni, koji već na Sokol bijahu i zaboravili, koji u nju nisu gotovo nikad ni zalazili i oni, koji su bili članovi, a članarne nisu plaćali. Takovih sokola bilo je lako pokupiti i na stotine, ali sokoli, koji znaju što je sokolstvo i sokolska dužnost, ne mogu za njima da žale ni samog trenutka. Neka takovih tamo diplašima za njihov budući „pravi sokol“ ili za njihov budući „Orao“. — Svaka plica svome jalui

Poziv na preplatu. Do konca siječnja 1914 biti će doštampana moja druga zbirka pjesama: „Nade i čeznuća“. Cijena će biti K 2 po komadu, sa poštarinom K 2,20, a za one, koji unaprijed najkašnje

(str. 7.) osobito iztiče dr. Račića, da je jako olakšano u liečenju hubreñih bolesti uslijed uspijeha radiografijom u zadnje doba, a da to najbolje dokazuju krasni radiogrami, obavljeni po dr. Račiću u Spljetu.

Drvena obala kod glavnog pristaša takova je rugoba, da je baš na sramotu i gradu i pomorskoj vlasti. Dokle će još ta sramota i ta rugoba postojati?

Poštanske vesti. Sa 1 februara t. g. uveo se je novi postupak za pridizanje pošte uporabom naročite knjižice, koja se prodava kod svakog poštanskog ureda, uz cijenu od 40 para za komad.

Ovo se donosi do znanja autonomnim vlastima i privatnim društvima i pojedinima radi ravnanja pozivom, da se obrate do polrebe poštanskog ureda svojeg horvatišta, radi nabave takve knjižice i razjašnjenja u pogledu uporabe istih.

Nastrandao Dr. Uroš Masović. Jučer doznašmo, da se je jučer u Sinju dogodila užasna nesreća. Dr. Uroš Masović u kočiji s drugom, idući ili vraćajući se iz lova pade žrtvom nesrećnog slučaja. Puška, koja je u kočiji bila pri slonjena, zadjela se o sag na način, da je odapela. Cijela sačma pogodila je Dr. Uroša ispod vrata i raznijela mu moždane. Nakon po sata Dr. Masović je premrino.

Brat nehote ubio sestruru. Jučer u 2 i po sata poslije podne ranio je Ante Picula Božin od godina 15 iz puške svoju 12. godišnju sestruru Katu, koja je još istog dana 10 sati u večer uslijed zadobivenih umrila.

Brat i sestra bili su tog dana sa ocem u Donjem polju zvato „Malo Blato“. Kad su htjeli da podiju kući, uzme diečak Picula očevu pušku, koja je bila u karu, te htide, da opali u pličicu. U to se primakne njegovu sestru, te ju hitac pogodi u želudac.

Upao u more. Na 18 t. m. okolo 5 sati poslije podne upao je u more kod obč. ribarnice Ivc Dabov pk. Šime od godina 30 iz Zirja.

Dabov je bio sio na rub drvene rive i tu zaspao, te se u spavanju svali u more.

Marko Cvitan iz Tribunjana, koji se je tu u blizini sa svojim brodom nalazio, spasio je i izvukao Dabova iz mora.

KNJIŽEVNOST I PROSVJETA. „Poviest kraljevine Hrvatske“. Prilično smo drugi svezak ovoga djela, što ga je napisao dr. Rudolf Horvat, kr. profesor u Zagrebu. U tome svezku prikazao je prof. Horvat poviest kraljevine Hrvatske od god. 1102 do god. 1387. To je doba, kada su nam Hrvatima vladali kraljevi iz arpad

Rietka prigoda!

Radi ogromne zalihe, uz snižene cene od 25%, može svaki nabaviti gotovih odiela i kabana najnovijeg kroja

□ Postola za gospodu; šešira svakovrstnih za gospodu □
samo kod trgovca

PIO TERZANOVIĆ - ŠIBENIK.

Austrijsko parobrodarsko društvo na dionice

„DALMATIA“

uzdržava od 1. listopada 1913. slijedeće
glavne pruge:

Trst—Metković A (poštanska)
Polazak iz Trsta ponedjeljak u 5 sati posl. podne
povratak svake subote u 6.30 sati prije podne.

Trst—Metković B (poštanska)
Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati posl. podne
povratak svakog utorka u 6.30 sati prije podne.

Trst—Metković C (poštanska)
Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati posl. podne
povratak u četvrtak u 6.30 sati prije podne.

Trst—Korčula (poštanska)
Polazak iz Trsta u srijedu u 5 sati posl. podne
povratak u posedjeljak u 6.30 sati prije podne.

Trst—Šibenik (poštanska)
Polazak iz Trsta u petak u 5 sati posl. podne
povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.

Trst—Makarska (trgovačka)
Polazak iz Trsta uutorak u 6 sati posl. podne
povratak u nedjelju u 1.15 posl. podne.

Trst—Vis (trgovačka)
Polazak iz Trsta u subotu u 7 sati posl. podne
povratak svaki četvrtak u 7.15 posl. podne

Naslov za brzovaje: „JADRANSKA“.

CENTRALA U TRSTU

Via della Cassa di Risparmio 5
(Vlastita kuća)

PODRUŽNICE: Dubrovnik - Kotor -
Ljubljana - Metković - Opatija -
Šibenik - Split - Zadar.

Kaponi Žaložnica Zemljano vere-
slijskog zavoda Kraljevine
Dalmacije plativi III. kao
i uručene Žaložnice u-
novčuju se kod

JADRANSKE BANKE
u Trstu i svih
njegovih po-
družnica.

Dionička glavnica K 8.000.000.
PODRUŽNICA ŠIBENIK

Pričuve K 700.000.

Uložne knjižice - Po-
hrana i administracija
vrijednosnih papira. — Ku-
poprodaja tuzemnih i inozemnih
vrijednosnih papira, te deviza i
valuta. — Osiguravanje efekata proti
gubitku na tečaju pri vučenju. — Žiro
računi i tekući računi. — Unovčivanje mje-
nica, dokumenata, odreznaka i Izvučenih vrijed-
nosnih papira. — Kreditna pisma čekovi, vagila,
naputnice. — Predužmaji i zajmovi na vrijednosne
papire, dionice srčake, robu (Warrants), brodove i t. d.
Gradjevne vjerijesile.

Pretinci (Safes) za čuvanje vrijednota u čelinoj
sobi (Tresor) sa posebnim ključevima za klijente, u
kojim se pretincima može držati svakovrsne vrijednosti.

„CROATIA“

osiguravajuća zadružna u Zagrebu.
jedini je domaći osiguravajući zavod. :: Utemeljena g. 1884.

CENTRALA: Zagreb, u vlastitoj
palati, ugo Maravske i Prera-
dovićeve ulice.

PODRUŽNICE I GLAVNA ZA-
STUPSTVA: Osiek, Rieka, Sarajevo,
Ljubljana i Novi Sad.

Podružnica u Trstu, Via del Lavatoio br. I., II. kat
Telefon 25-94

Ova zadružna prima uz povoljne uvjete slijedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. Osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti.
2. Osiguranja miraza.
3. Osiguranja životnih renta.

II. Protiv šteta od požara:

1. OSIGURANJA ZGRADA (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica industrijalnih poduzeća).
2. OSIGURANJA POKRETNINA (pokućstva, dučanske robe, gospodarskih strojeva, blaga itd.).
3. OSIGURANJA POLJSKIH PLODINA (žita, sjena itd.).

III. Staklenih ploča protiv razlupanja.

Zamodska imovina u svim poslovnim granama iznosi . . . . . K 3,013.332.60
Prihod premija s pristojbama . . . . . K 1,486.297.56
Isplaćene odštete od postanka zavoda . . . . . K 5,624.162.96

Sposobni posrednici i akvizitori primaju se uz povoljne uvjete.

Zastupstvo za Šibenik i okolicu

VLAĐIMIR KULIĆ - ŠIBENIK

NOVO IZRADJENE

:: RADNIČKE KNJIGE ::

I

- SLUŽBOVNE KNJIGE -

NABAVLJAJU SE U

HRVATSKOJ TISKARI

(Dr. Krstelj i drug) Šibenik.

„HERCEG-BOSNA“

ZEMALJSKI OSJEGURAVAJUĆI ZAVOD ZA BOSNU I HERCEGOVINU,
Ravnateljstvo za Dalmaciju i Istru SPLIT, Marmontov trg. Telefon br. 149

Središnica
SARAJEVO

Dion. glavnica
K 4.000.000

Podružnice:
Osijek, Zagreb,
Rica, Beograd.

Zavod preuzima osiguranja: a) proti požaru, (makar ga i grom prouzročio
na zgrade, tvornice, strojeve, gospodarske i obrne zalihe, robu, pokretnine,
stoku itd. b) proti štetama od tuče uz naknadu potpune štete; c) proti
nezgodama za pojedinačno, kolektivno (skupno), odgovornosno osiguranje
itd., kao i proti nezgodama djece; d) protiv provalne kradje; e) proti
razbijanju stakala; f) proti štetama od prevoza robe vodom, kopnom i
željeznicama; g) na ljudski život i to: osiguranja za slučaj smrti, mješo-
vita odnosno osiguranja za slučaj doživljaja i smrti, osiguranja miraza,
životnih renta, udovinna i uzgojnina.

Premije osiguranja računaju se posve nisko, štete se isplaćuju brzo i
kulatno! Zastupstva u svim gradovima i većim mjestima primaju ponude
za sve vrste osiguranja.

Jedino jugoslavensko dioničko poduzeće za osiguranje.
Ravnateljstvo u Splitu daje na zahtjev rado sve upute.

Prva slavenska tvornica ure za tornjeve

FRANJO MORAVUS, Brno

(Moravska) Nova ulica br. 25.

tvori i razašilje

Ure za crkvene zvo-
ničike, dvorce, škole,
tvornice i vjećnice,
samo u Izvrstnoj Izrabi vrlo
jedino.

ČUVENE NADZORNE URE.

Cjenici šalju se na zahtjev badava.

Najviše odlikovanje za izvrstne proizvode.

IZVOZ.

HRVATSKA TISKARA (D.R KRSTELJ I DRUG
ŠIBENIK - DALMACIJA

Veliko skladište svih vrsti tiskanica za župske i občinske ureds.

Izradjuje sve vrsti posjetnica, poziva za zabave i koncerte,
jestvenike, diplome, cienike, protokole, brošure, itd. itd.

Svi poslovi izvršuju se najvećom preciznošću i vrlo brzo.

Vlastita knjigovežnica obskrbljena svim potrebnim i najmodernijim stroje-
vima kao i onim za rezanje, perforiranje, pozlaćivanje
itd. Uvezuje sve crkvene knjige, Missale, protokole, brošure, te sve radnje u knjigovežku struku zasjecajuće.